

Obligatorisk læringstilbud til 1-årige børn i udsatte boligområder

13. februar 2019

I dette notat beskrives forslag til rammer for obligatorisk læringstilbud til 1-årige med bopæl i et udsat boligområde i Roskilde Kommune samt lovgrundlaget for obligatorisk læringstilbud. Lovændringen træder i kraft den 1. juli 2019.

Med lovændringen skal 1-årige børn, der er bosat i et udsat boligområde og som ikke er optaget i et dagtilbud, optages i et nyt tilbud, *et obligatorisk læringstilbud*, der har en varighed på 25 timer om ugen. Formålet med indførelsen af obligatorisk læringstilbud er at sikre, at flere børn fra udsatte boligområder kommer i dagtilbud, som bl.a. kan understøtte deres dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed, og introducere dem til danske traditioner, normer og værdier.

I Roskilde Kommune er der mange års erfaring med opsporing og god dialog med familier i udsatte boligområder, og aktuelt er under 5 børn i Roskilde Kommune, der er i målgruppen for obligatorisk læringstilbud. Det lille antal børn vil kommunen gøre en indsats for bliver indmeldt i dagtilbud eller dagpleje på almindelige vilkår inden børnene fylder 1 år, således at det ikke bliver aktuelt at oprette obligatoriske læringstilbudspladser i Roskilde Kommune.

Forvaltningen foreslår, at denne opsøgende indsats i forhold til forældrene sker inden for rammerne af allerede eksisterende aktiviteter.

For det tilfælde, at det alligevel opstår behov for at oprette obligatoriske læringstilbudspladser, har forvaltningen udarbejdet forslag til rammer for læringstilbuddet. Forslaget fremgår nedenfor.

Forvaltningen vurderer, at hvis der bliver tale om flere børn, som skal have tilbuddet, så vil det bedste være at give dem plads i forskellige institutioner blandt andet for at understøtte en bredde i børnesammensætning i dagtilbuddene. Derved skal en enkelt institution heller ikke holde ledige pladser til tilbuddet, da vi ikke kan forudse antallet af berørte børn.

Der vil naturligvis blive taget højde for børnesammensætningen i den konkrete institution, når et barn anvises til en plads i et læringstilbud, således at mål i boligpolitikken understøttes.

1. Forslag til rammer for obligatorisk læringstilbud i Roskilde Kommune

Forvaltningen foreslår, at pladser i obligatorisk læringstilbud placeres i kommunale eller selvejende daginstitutioner, og at pladserne oprettes ad hoc efter behov. Ud fra en konkret, individuel vurdering af barnets behov og børnesammensætning i dagtilbuddet, træffes beslutning om i hvilken daginstitution, de obligatoriske læringstilbudspladser skal oprettes.

Daginstitutionen skal have det rette læringsmiljø og de rette kompetencer til at løfte opgaven med at understøtte barnets sociale, personlige og kognitive udvikling. Dette er i tråd med den generelle pædagogiske praksis i

kommunens daginstitutioner, og derfor vil et obligatorisk læringstilbud kunne placeres i alle kommunens daginstitutioner.

Der er med det obligatoriske læringstilbud ikke tale om, at der etableres nye pladser i daginstitutionen, men at eksisterende pladser omdannes til obligatorisk læringstilbudspladser.

Det bemærkes, at børn optaget i et obligatorisk læringstilbud, skal indgå i denne daginstitutionens opgørelse over det samlede nyoptag af børn med bopæl i et udsat boligområde, der indebærer at der maksimalt må nyoptages 30 pct. børn med bopæl i et udsat boligområde i hver daginstitution.

Forvaltningen foreslår, at de 25 ugentlige timer i obligatorisk læringstilbud, som udgangspunkt fordeles ligeligt med 5 timer hver dag, mandag til fredag, men at den endelige fordeling kan variere efter behov begrundet i særlige forhold hos det enkelte barn eller rutiner i den enkelte daginstitution. Der vil endvidere kunne være konkrete situationer, hvor placeringen af timerne fraviges, eksempelvis af hensyn til barnets deltagelse i særligt arrangerede ture eller arrangementer.

Der vil i dagtilbuddet ske en registrering af barnets fremmøde i det obligatoriske læringstilbud.

Omfang og indhold af de målrettede forløb til forældrene

Med lovændringen skal der også tilrettelægges målrettede forløb for forældre til børn i obligatorisk læringstilbud. Forvaltningen foreslår, at de målrettede forløb for forældrene har et omfang på 6 timer om ugen over en periode på 3 uger, og at der iværksættes forløb for de enkelte forældrepar med udgangspunkt i deres individuelle behov. I tilrettelæggelsen af de målrettede forløb, vil daginstitutionerne blandt andet trække på erfaringerne fra sundhedsplejens kurser for førstegangsførelse.

Forvaltningen foreslår, at frister for udmeldelse af et obligatorisk læringstilbud følger Roskilde Kommunes retningslinjer for udmeldelse af øvrige dagtilbud, som er, at udmeldelse af barnet skal ske med mindst 1 måneds varsel til den sidste hverdag i måneden eller den 15. i en måned. Overholdes dette ikke, skal der betales for opsigelsesperioden. Der henvises til pkt. 6 'Udmeldelse' i Retningslinjer for tildeling af pladser til børn i dagtilbud i Roskilde Kommune.

Tilskud mv. til forældre med børn i obligatorisk læringstilbud

Det følger af loven, at det obligatoriske læringstilbud skal stilles gratis til rådighed for forældrene.

Det følger af loven, at forældre til børn i obligatorisk læringstilbud, selv skal selv sørge for (eller betale for) bleer og frokost. Forvaltningen foreslår, at forældrene selv skal medbringe bleer til barnet, og at barnet er omfattet af den bespisningsordning, der er gældende for dagtilbuddet.

2. Kommunens tilsyn med forældre, der forestår indsatsen selv

Forældre der ikke ønsker, at deres barn skal optages i et obligatorisk læringstilbud har mulighed for at forestå indsatsen selv. Indsatsen skal stå mål med indholdet af det obligatoriske læringstilbud. Forældre, som vil forestå indsatsen selv, skal meddele dette skriftligt til kommunen før indsatsen påbegyndes. Meddelelsen skal indeholde tilstrækkelige oplysninger til, at kommunen gennem sit tilsyn kan vurdere, om indsatsen står mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud, herunder som minimum oplysninger om, hvilke børn, der skal deltage i indsatsen,

hvor indsatsen skal foregå og hvem der skal varetage indsatsen. Forældre skal ikke have kommunens tilladelse til at forestå indsatsen selv, før indsatsen påbegyndes

Kommunen har ansvaret for at føre tilsyn med den indsats som forældrene selv forestår og skal vurdere om indsatsen står mål med indholdet i det obligatoriske læringstilbud, herunder om hovedsproget er dansk og om forældrene i hverdagen understøtter barnets generelle læring og udvikling. Det første tilsyn skal være gennemført inden for den første måned, efter at forældrenes indsats er påbegyndt. Hvis indsatsen vurderes at stå mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud, behøver kommunen ikke gennemføre yderligere tilsynsbesøg. Hvis indsatsen vurderes ikke at stå mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud skal barnet optages i et obligatorisk læringstilbud.

Hvis indsatsen foregår i hjemmet, kræver kommunens adgang til hjemmet forældrenes samtykke. Hvis forældrene afviser at lade kommunen udøve sit tilsyn med indsatsen og kommunen dermed ikke kan gennemføre tilsynsopgaven, skal barnet optages i et obligatorisk læringstilbud.

3. Standsning af børneydelse

Det følger af loven, at forældre har pligt til at lade deres barn deltage i det obligatoriske læringstilbud eller til at forestå en indsats, der står mål med det obligatoriske læringstilbud. Hvis en leder i en daginstitution med et barn i et obligatorisk læringstilbud, informerer kommunen om, at et barn eller forældrene ikke deltager i de målrettede forløb, eller at et barn over en periode på en kalendermåned, har benyttet det obligatoriske læringstilbud mere eller mindre end 25 timer, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om standsning af børneydelsen, hvis den manglende overholdelse ikke beror på undskyldelige omstændigheder. Afgørelsen om standsning af børneydelsen gælder for et kvartal.

Børneydelsen skal som udgangspunkt standes for det kvartal, der følger efter kvartalet, hvor afgørelsen er truffet. Kommunen skal som led i afgørelsen partshøre forældrene efter kapitel 5 i forvaltningsloven.

4. Lovgrundlag for obligatorisk læringstilbud for 1-årige børn i udsatte boligområder

Med lovændringen indføres et nyt tilbud til børn fra udsatte boligområder, som ikke er optaget i en daginstitution eller en dagpleje, når de fylder 1 år. Tilbuddet benævnes obligatorisk læringstilbud og er et selvstændigt tilbud, der foregår i en daginstitution 25 timer om ugen.

Målgruppen for det obligatoriske læringstilbud er fastsat i § 44 a i dagtilbudsloven. Målgruppen omfatter følgende børn:

1. Alle børn, med bopæl i et udsat boligområde, jf. listen over udsatte boligområder i lov om almene boliger m.v., der ikke er optaget i dagtilbud efter § 19, stk. 2-5 eller § 21 stk. 2 eller 3, når de fylder 1 år,
2. Alle børn i alderen mellem 1 og 2 år med bopæl i et udsat boligområde, jf. listen over udsatte boligområder i lov om almene boliger m.v., der i alderen mellem 1 og 2 år udmeldes af et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-5 eller § 21, stk. 2 eller 3 og ikke optages i et andet dagtilbud.
3. Alle børn i alderen mellem 1 og 2 år, der flytter ind i et udsat boligområde jf. listen over udsatte boligområder i lov om almene boliger m.v., og som ikke er optaget i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-5 eller § 21, stk. 2 eller 3

Kommunalbestyrelsen skal oplyse forældre om, at deres barn skal optages i et obligatorisk læringstilbud, eller at forældrene skal varetage en indsats selv, som står mål med det obligatoriske læringstilbud. Tidspunktet for

oplysningen afhænger af, om barnet er omfattet af målgruppen 1, 2 eller 3 ovenfor. Er barnet omfattet af målgruppen 1 ovenfor skal kommunalbestyrelsen oplyse forældrene senest 3 måneder før det pågældende barn fylder 1 år. Er barnet omfattet af målgruppen 2 ovenfor skal kommunalbestyrelsen oplyse forældrene i forbindelse med det pågældende barns udmeldelse af dagtilbuddet. Er barnet omfattet af målgruppen 3 ovenfor skal kommunalbestyrelsens oplysning finde sted i forbindelse med flytningen til boligområdet. Oplysningen skal sendes skriftligt til forældrene fx via digital post.

Krav til det obligatoriske læringstilbud

Det fremgår af loven, at det obligatoriske læringstilbud skal foregå i en kommunal, udliciteret eller privat daginstitution, som kommunalbestyrelsen vurderer, kan understøtte barnets sproglige, sociale, personlige og kognitive udvikling samt demokratiske dannelse. Kommunalbestyrelsen skal beslutte, hvordan det obligatoriske læringstilbud skal tilrettelægges, herunder om de børn, der optages i obligatorisk læringstilbud skal samles i få daginstitutioner, eller om de skal optages i forskellige institutioner.

Børn fra udsatte boligområder, som optages i et obligatorisk læringstilbud i en daginstitution skal indgå i opgørelsen af det samlede årlige nyoptag i daginstitutioner, hvor der fra den 1. januar 2020 maksimalt må nyoptages 30 pct. børn fra udsatte boligområder jf. dagtilbudslovens § 26 a.

Det følger af lovens § 44 b, at børn, som er optaget i et obligatorisk læringstilbud skal integreres i børnefællesskabet i den daginstitution, hvor det obligatoriske læringstilbud foregår, og have mulighed for at indgå i lege, rutinesituationer og andre pædagogiske aktiviteter med de øvrige børn i daginstitutionen i det tidsrum, hvor barnet er til stede i daginstitutionen. Det obligatoriske læringstilbud skal tilrettelægges ud fra de indholdsmæssige krav, som gælder øvrige dagtilbud, herunder at hovedsproget er dansk og at indsatsen skal tilrettelægges i overensstemmelse med den pædagogiske læreplan for aldersgruppen.

Kommunalbestyrelsen skal beslutte, hvordan de 25 timer i det obligatoriske læringstilbud skal placeres over ugen. De 25 timer skal fordeles jævnt over ugen og så vidt muligt placeres på tidspunkter, hvor børnene aktivt kan indgå i børnefællesskabet og deltage i leg og aktiviteter. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte, hvornår på dagen og ugen timerne skal placeres. Timerne skal som udgangspunkt fordeles over de frem hverdage i ugen og placeres på tidspunkter hvor børnene får mest muligt ud af det pædagogiske læringsmiljø. De 25 timer skal også håndteres på en måde, så barnets søvn ikke forstyrres.

Kommunalbestyrelsen har pligt til, at sikre, at der som led i det obligatoriske læringstilbud på et tidligt tidspunkt efter optagelsen iværksættes målrettede forløb for børnene med henblik på at styrke børnenes dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed og introducere barnet til danske traditioner, normer og værdier. Der er i loven ikke fastsat krav til omfanget af de målrettede forløb. Det er hensigten, at forløbene skal integreres mest muligt i den almindelige hverdag i dagtilbuddet, så børnene indgår i det almindelige børnefællesskab, legen og de pædagogiske aktiviteter, der finder sted. Kommunalbestyrelsen skal herudover, sikre at begge barnets forældre indgår i målrettede forløb, hvor de bl.a. skal vejledes om, hvordan de kan støtte op om deres barns deltagelse i det obligatoriske læringstilbud, og hvordan de kan understøtte deres barns dansksproglige kompetencer og generelle læringsparathed samt introducere barnet til danske traditioner, normer og værdier. Der er i loven ikke fastsat krav til hverken form eller omfang af forældreinddragelsen. Kommunalbestyrelsen skal beslutte, hvordan inddragelsen af forældrene i de målrettede forløb skal tilrettelægges.

Udmeldelse af obligatorisk læringstilbud

Det følger af § 44 c, stk. 1, at et barn som udgangspunkt skal forblive optaget i et obligatorisk læringstilbud indtil kommunen gennemfører den lovpålagte sprogvurdering i enten 2- eller 3-års-alderen efter de regler, som er fastsat i dagtilbudslovens § 11. Dette betyder, at det enkelte barn som udgangspunkt skal udmeldes automatisk af det obligatoriske læringstilbud på det tidspunkt, hvor kommunen gennemfører sprogvurderingen efter dagtilbudslovens § 11. I Roskilde Kommune gennemføres sprogvurderingen i 3-årsalderen.

Et barn kan dog jf. §44 c, stk. 2 udmeldes af et obligatorisk læringstidspunkt inden tidspunktet for den kommunale sprogvurdering i enten 2- eller 3-års alderen, hvis barnet enten fraflytter det udsatte boligområde eller barnet optages i et dagtilbud efter dagtilbudslovens § 19, stk. 2-5, eller § 21, stk. 2 eller 3. Optagelse i et dagtilbud eller flytning fra et udsat boligområde, vil således være de eneste måder et barn kan blive udmeldt af et obligatorisk læringstilbud, før kommunen foretager sprogvurdering i 2- eller 3-års alderen, med mindre forældrene i stedet selv har iværksat en indsats, som står mål med det obligatoriske læringstilbud.

Det følger af § 44 c, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre retningslinjer for udmeldelse af obligatorisk læringstilbud. Det skal bl.a. fremgå af retningslinjerne, hvilke frister kommunen og forældrene skal være opmærksomme på iforhold til udmeldelse af barnet. Dette vil både gælde i forbindelse med flytning, optagelse i et dagtilbud samt ved læringstilbuddets ophør ved tidspunktet for sprogvurdering i enten 2- eller 3-års alderen. Udmeldelse af et obligatorisk læringstilbud skal jf. § 44 c, stk. 2, ske efter et rimeligt varsel. Varslet skal fastsættes i kommunalbestyrelsens retningslinjer for udmeldelse. Kommunalbestyrelsens retningslinjer for udmeldelse af obligatorisk læringstilbud skal offentliggøres sammen med kommunens øvrige retningslinjer m.v. et samlet sted på kommunens hjemmeside eller et andet let tilgængeligt sted for borgerne jf. dagtilbudslovens § 3a, stk. 7.

Registrering af fremmøde

Det følger af § 44 d, stk.1, at lederen i den enkelte daginstitution er ansvarlig for at registrere fremmødet i det obligatoriske læringstilbud. Det er hensigten at lederens registrering skal ske så ubureaukratisk som muligt og ligge i naturlig forlængelse af de registrering af børnenes tilstedeværelse i institutionerne, som allerede finder sted i dag.

Lederen i daginstitutionen er endvidere jf. § 44 d, stk. 2 ansvarlig for at informere kommunen, hvis barnet eller forældrene ikke deltager i de målrettede forløb, eller hvis et barn over en periode på en kalendermåned benytter det obligatoriske læringstilbud mere eller mindre end 25 timer om ugen. Lederens information skal danne grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelse om standsning af børneydelsen, hvor kommunalbestyrelsen samtidig skal beslutte, om afvigelserne skyldes undskyldelige omstændigheder. Lederens information til kommunen må alene anvendes til at opfylde formålet med loven.

Forældrenes forpligtelse

Det følger af § 44 e, stk 1, at forældre har pligt til at lade deres barn deltage i det obligatoriske læringstilbud eller til at forestå en indsats, der står mål med det obligatoriske læringstilbud. Forpligtelsen indebærer, at barnet og begge forældre skal deltage i de målrettede forløb, der iværksættes som led i det obligatoriske læringstilbud og at barnet ikke benytter det obligatoriske læringstilbud mere eller mindre end 25 timer om ugen.

Hvis forældrene ikke overholder deres pligt til at lade deres barn deltage i det obligatoriske læringstilbud skal kommunalbestyrelsen jf. § 44 e, stk. 2, træffe afgørelse om standsning af børneydelsen. Kommunalbestyrelsens eventuelle afgørelse om standsning af børneydelsen er gældende for et kvartal. Børneydelsen skal som følge af kommunalbestyrelsens afgørelse som udgangspunkt standses for det kvartal, der følger efter kvartalet, hvor afgørelsen er truffet.

Forældres mulighed for at forestå indsatsen selv

Forældre, der ikke ønsker, at deres barn skal optages i et obligatorisk læringstilbud har jf. § 44 f, stk. 1, mulighed for at forestå indsatsen selv. Det er et krav at indsatsen skal stå mål med indholdet af det obligatoriske læringstilbud.

Forældre, som selv vil forestå indsatsen, skal meddele dette skriftligt til kommunen før indsatsen påbegyndes, og dermed før barnet skal optages i et obligatorisk læringstilbud. Forældrenes meddelelse skal som minimum indeholde oplysninger om, hvilke børn der skal deltage i indsatsen, hvor indsatsen skal foregå, og hvem der skal varetage indsatsen. Meddelelsen skal indeholde tilstrækkelige oplysninger til, at kommunen gennem sit tilsyn kan vurdere, om indsatsen står mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud.

Forældre skal ikke have tilladelse fra kommunalbestyrelsen til at forestå indsatsen selv, før indsatsen påbegyndes.

Forældre, der forestår indsatsen selv, samt forældre med børn optaget i obligatorisk læringstilbud har ikke samtidig ret til at modtage tilskud til privat pasning eller tilskud til pasning af egne børn.

Tilsyn

Kommunalbestyrelsen har jf. § 44 f, stk. 3 ansvaret for at føre tilsyn med den indsats, som forældrene selv forestår. Hvis indsatsen foregår i hjemmet, kræver adgang til hjemmet forældrenes samtykke. Hvis forældrene afviser, at lade kommunalbestyrelsen udøve sit tilsyn med indsatsen og kommunalbestyrelsen dermed ikke kan gennemføre tilsynsopgaven, skal kommunalbestyrelsen beslutte, at barnet skal optages i et obligatorisk læringstilbud. Kommunalbestyrelsen skal som led i tilsynet vurdere, om forældrenes indsats står mål med det obligatoriske læringstilbud, herunder om hovedsproget er dansk.

Det følger af § 44 f, stk. 4, at det første tilsynsbesøg hos forældrene skal være gennemført inden for den første måned efter at forældrenes indsats er påbegyndt. Kommunalbestyrelsen kan på baggrund af et tilsynsbesøg hos familien beslutte, at der ikke skal gennemføres yderligere tilsynsbesøg, hvis indsatsen vurderes at stå mål med indsatsen i det obligatoriske læringstilbud. Hvis kommunalbestyrelsen som led i tilsynet vurderer, at indsatsen ikke står mål med det obligatoriske læringstilbud, skal barnet optages i et obligatorisk læringstilbud

Tilskud til forældre med børn i obligatorisk læringstilbud

Kommunalbestyrelsen skal give et tilskud til forældre, hvis barn er optaget i et obligatorisk læringstilbud. Det obligatoriske læringstilbud skal stilles gratis til rådighed for forældrene, og derfor skal kommunalbestyrelsens tilskud til pladsen udgøre 100 pct. af udgiften til pladsen.

Forældrene skal selv sørge for eller særskilt betale for bleer og frokost, mens barnet er til stede i det obligatoriske læringstilbud. De nærmere regler for tilskud m.v. fastsættes på bekendtgørelsesniveau i første halvdel af 2019.